

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 353/2020-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Majetkový Holding, a. s., Staromestská 3, Bratislava, IČO 35 823 364, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Oravská 1348/8, Miloslavov – Alžbetin Dvor, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Er 53/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Majetkový Holding, a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Er 53/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Er 53/2011 p r i k a z u j e k o n a ť b e z z b y t o č n ý c h p r i e ť a h o v .

3. Obchodnej spoločnosti Majetkový Holding, a. s., p r i z n á v a f i n a n č n é z a d o s ť u č i n e n i e v s u m e 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je jej Okresný súd Žilina p o v i n n ý v y p l a t i ť d o d v o c h m e s i a c o v o d p r á v o p l a t n o s t i t o h t o n á l e z u .

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý u h r a d i ť o b c h o d n e j s p o l o č n o s t i M a j e t k o v ý H o l d i n g , a . s . , t r o v y k o n a n i a v s u m e 628,65 € (slovom šesťstodvadsaťosem eur a šesťdesiatpäť centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Martina Babčaníka, Alžbetin Dvor 1348, Miloslavov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

S ť a ž n o s ť n á a r g u m e n t á c i a

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 353/2020-21 z 15. júla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Majetkový Holding, a. s., Staromestská 3, Bratislava, IČO 35 823 364 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Oravská 1348/8, Miloslavov – Alžbetin Dvor, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Er 53/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v postavení oprávnenej v napadnutom konaní vymáha proti povinným v rade 1 [REDACTED] a v rade 2 [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „povinní“), ako dedičom pôvodného dlžníka [REDACTED] (ďalej len „poručiťka“) svoju splatnú pohľadávku vyplývajúcu z vykonateľného rozhodnutia – výpisu z prieskumného pojednávania v konkurznom konaní na majetok poručiťky. Uznesením okresného súdu č. k. 18 Er 53/2011-128 z 3. januára 2012 v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 21 CoE 74/2012-144 z 31. októbra 2012 bol povolený odklad exekúcie až do právoplatného skončenia dedičského konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 30 D 283/2007. Predmetnému dedičskému konaniu predchádzalo konkurzné konanie na majetok poručiťky vedené na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 27-24 K 68/97, v priebehu ktorého poručiťka zomrela, a preto bolo zrušené vo fáze rozvrhu výťazku zo speňaženia konkurznej podstaty.

3. Dedičské konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 30 D 283/2007 bolo ukončené vydaním uznesenia okresného súdu č. k. 30 D 283/2007-946 z 15. novembra 2018 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 CoD 2/2019-1039 z 26. marca 2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť 22. mája 2019, čím zároveň odpadol dôvod, pre ktorý bol povolený odklad exekúcie. V nadväznosti na uvedenú skutočnosť sťažovateľka opakovane žiadala exekučný súd o pokračovanie v exekučnom konaní a vydanie rozhodnutia o námietkach povinných proti exekúcii, a to podaniami zo 14. mája 2019, 13. augusta 2019 a 19. septembra 2019. Ani tieto žiadosti sťažovateľky neprimäli okresný súd k vydaniu rozhodnutia o námietkach, pričom zákonom stanovená lehota na vydanie predmetného rozhodnutia márne uplynula. Sťažovateľka preto podala 11. októbra 2019 do rúk predsedu súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Podpredseda súdu vo svojom vyjadrení z 28. októbra 2019 vyhodnotil podanú sťažnosť ako dôvodnú a súčasne uviedol, že zákonný sudca začal vo veci konať. Sťažovateľka opätovne urgovala okresný súd o vydanie rozhodnutia o námietkach povinných podaním zo 4. decembra 2019.

4. Keďže odo dňa odpadnutia dôvodu, pre ktorý bol povolený odklad exekúcie, uplynulo viac ako 60 dní, ktoré predstavujú zákonom stanovenú lehotu (§ 50 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017) pre vydanie rozhodnutia súdu o námietkach proti exekúcii, pričom napriek opakovaným urgenciám sťažovateľky, podanej sťažnosti na prietahy v konaní a prísľubu podpredsedu okresného súdu o náprave nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti doručené sťažovateľke požadované rozhodnutie, sťažovateľka zastáva názor, že v napadnutom exekučnom konaní dochádza k porušovaniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Podľa názoru sťažovateľky niet pochybností o tom, že zbytočné prietahy v napadnutom konaní nie sú spôsobené ani skutkovou alebo právnou zložitou prejednávanej veci a ani správaním sťažovateľky či ostatných účastníkov konania, ale sú výlučne dôsledkom nečinnosti okresného súdu, ktorá prehľbuje stav právnej neistoty sťažovateľky. V dôsledku fatálneho zlyhania orgánov verejnej moci prejednávajúcich dedičské konanie, v priebehu ktorého sa dedičia (povinní) nezákonne zmocnili a spotrebovali jediné aktíva dedičstva – finančné prostriedky vo výške 269 530 € predstavujúce výťažok zo speňaženia konkurznej podstaty úpadcu – poručiteľky, a v súčasnosti v dôsledku prietahov spôsobených nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní nebola pohľadávka sťažovateľky dosiaľ uspokojená.

6. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti Majetkový Holding, a.s. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina, v konaní pod sp. zn.: 18Er/53/2011, porušené BOLI.

Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18Er/53/2011 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť spoločnosti Majetkový Holding, a.s. primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,00 Eur, a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť spoločnosti Majetkový Holding, a.s. náhradu trov konania vo výške 2.322,07 Eur.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

7. Ústavný súd 17. augusta 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní sp. zn. 1 SprS 336/2020 z 25. augusta 2020 podpredsedníčka okresného súdu k veci uviedla: „*Ako vyplýva aj z vyjadrenia zákonného sudcu v predmetnej právnej veci, ústavnej sťažnosti predchádzala sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní predsedovi súdu zo dňa 06.03.2020 evidovaná správou súdu pod sp. zn. 1SprS/131/2020. Zákonný sudca rovnako potvrdil existenciu opakovaných urgencií oprávneného o pokračovanie v konaní a rozhodnutie súdu. Priebeh exekučného konania bol ovplyvnený povoleným odkladom exekúcie na základe právoplatného uznesenia Okresného súdu Žilina, č. k. 18Er/53/2011-128 zo dňa 03.01.2012 v spojení s uznesením odvolacieho Krajského súdu v Žiline, č. k. 21CoE/74/2012-144 zo dňa 31.10.2012. Odklad exekúcie bol viazaný na skončenie dedičského konania vedeného pod sp. zn. 30D/283/2007, ktoré bolo skončené uznesením zo dňa 15.11.2018. ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 22.05.2019 (č.k. 30D/283/2007-946). Uvedeným okamihom odpadla prekážka pokračovania exekučného konania, o čom oprávnený informoval súd podaním zo dňa 13.05.2019, doručeným Okresnému súdu Žilina dňa 14.05.2019 vrátane podrobného vyjadrenia sa k veci samej.*

Zo strany súdu a účastníkov exekučného konania nasledovali ďalšie procesné úkony, ktorých špecifikáciu uvádza zákonný sudca vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zo dňa 19.08.2020, ktoré v prílohe pripájam. Zásadne však musím konštatovať, že pokiaľ došlo v exekučnom konaní k prietahom, tieto primárne zodpovedajú dlhodobo pretrvávajúcemu nepriaznivému stavu podmienok pre výkon súdnictva na exekučnom oddelení súdu, ktoré vzhľadom na celkový počet zákonnému sudcovi pridelených vecí, v ktorých čaká

na rozhodnutie, či iný úkon súdu (zákonného sudcu) 41 468 vecí, v prepočte 4 vyšších súdnych úradníkov. 4 asistentiek a súdnej tajomníčky, aj s prihliadnutím na časté personálne zmeny či obdobia prechodného neobsadenia týchto funkcií, nie je možné objektívne zabezpečiť priebeh konania bez vzniku akýchkoľvek prieťahov.

Keďže podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je otázka zistených prieťahov v konaní všeobecného súdu posudzovaná výlučne z hľadiska porušenia Ústavou Slovenskej republiky zaručeného základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a to bez ohľadu na objektívny stav podmienok pre výkon súdnictva dotknutého súdu, nechávam na ústavnom súde posúdenie otázky, do akej miery konajúci súd zabezpečil procesný postup v súdnom konaní na odstránenie stavu právnej neistoty na strane sťažovateľa, ktorý sa obrátil na Ústavný súd SR s návrhom na rozhodnutie. Uvedomujúc si, že ani nedostatočné personálne obsadenie súdu nezbavuje súd zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní, mám za to, že pokiaľ by Ústavný súd Slovenskej republiky vzhliadol v postupe Okresného súdu Žilina nedôvodné prieťahy, navrhujem, aby súd pri rozhodovaní o poskytnutí primeraného zadosťučinenia prihliadol na právnu zložitosť exekučnej veci. Čo nepochybne vyplýva aj z odôvodnenia rozhodnutia súdu o námietkach povinných proti exekúcii uznesením Okresného súdu Žilina, č. k. 18Er/53/2011-220 zo dňa 30.04.2020 a v prípade, ak by Ústavný súd napriek uvedenému dospel k názoru, že právo sťažovateľa na prejednanie veci v primeranej lehote bolo porušené, a že porušenie práv sťažovateľa je takého charakteru, že je nevyhnutné priznať sťažovateľovi aj náhradu finančného zadosťučinenia, navrhujem, aby táto bola priznaná v primeranej výške zodpovedajúcej novej ujmě spôsobenej sťažovateľovi.

Zároveň oznamujem, že Okresný súd Žilina súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v planom znení upustil od ústneho prejedania prijatej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

8. Súčasťou stanoviska okresného súdu bolo vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý uviedol, «... že po tom, ako súvisiace konanie o dedičstve (do právoplatného skončenia ktorého predtým súd povolil odklad exekúcie právoplatným uznesením č.k. 18Er/53/2011-128 zo dňa 03.01.2012 v spojení s uznesením odvolacieho Krajského

súdu v Žiline č.k. 21CoE/74/2012-144 zo dňa 31.10.2012) bolo skončené uznesením č.k. 30D/283/2007-946 zo dňa 15.11.2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 22.5.2019 a tým odpadla prekážka pokračovania exekučného konania (o čom oprávnený informoval súd v predstihu už podaním zo dňa 13.5.2019, doručeným súdu dňa 14.5.2019, vrátane podrobného vyjadrenia sa k veci samej - Č.l. 182 a nasl. č.l. 193 a nasl. spisu), zo strany súdu a účastníkov exekučného konania nasledovali (chronologicky - podľa obsahu súdneho spisu a údajov elektronického registra súdu) tieto procesné úkony:

- podaním doručeným súdu dňa 13.8.2019 oprávnený urgoval súd o vydanie rozhodnutia o námietkach povinných proti exekúcii (č.l. 205);

- podaním doručeným súdu dňa 20.9.2019 oprávnený opätovne urgoval súd o vydanie rozhodnutia o námietkach povinných proti exekúcii (č.l. 206);

- dňa 24.10.2019 súd vyzval povinných na vyjadrenie k podaniu oprávneného vo veci samej zo dňa 13.5.2019 v lehote do 10 dní, preveril v registri súdu nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia v súvisiacom konaní o dedičstve (č.l. 207. 208);

- k podaniu oprávneného zo dňa 13.5.2019 na výzvu súdu podali povinní vyjadrenie podaním doručeným súdu dňa 07.11.2019 (č.l. 210);

- dňa 25.11.2019 bol spis spolu s predbežným právnym rozborom veci pripraveným vyšším súdnym úradníkom, na pokyn sudcu postúpený na prípravu a vydanie rozhodnutia sudcovi (register súdu);

- podaním doručeným súdu dňa 05.12.2019 oprávnený opätovne urgoval súd o vydanie rozhodnutia o námietkach povinných proti exekúcii (č.l. 216);

- uznesením č.k. 18Er/53/2011-220 zo dňa 30.4.2020 (medzičasom právoplatným dňa 05.5.2020) súd exekúciu proti každému z povinných v rade 1/ a 2/ zastavil v časti vymáhania sumy 6.772.43 eur (výrok I/ uznesenia), námietky povinných v rade 1/ a 2/ proti exekúcii zamietol (výrok II/) a zamietol návrh povinných v rade 1/ a 2/ na čiastočné zastavenie exekúcie čo do spôsobov jej vykonávania zriadením exekučného záložného práva na spoluvlastnícky podiel povinnej v rade 2/ vo vzťahu ku konkrétnym nehnuteľnostiam a zrážkami zo mzdy a iných príjmov povinných v rade 1/ a 2/ u platiteľov ich mzdy.

Zastávam názor, že prieťahy v konaní súdu v danej veci, osobitne v období odkedy som vo veci zákonným sudcom (neprišlúcha mi preto vyjadrovať sa k prieťahom pri rozhodovaní o námietkach povinných proti exekúcii zo dňa 31.5.2011 vzniknutým

pred 14.01.2014), zodpovedajú dlhodobu pretrvávajúcejmu nepriaznivému stavu podmienok pre výkon súdnictva všeobecnými súdmi v Slovenskej republike, obzvlášť v exekučnej agende. Náhľadom do registra súdu pri písaní tohto vyjadrenia zisťujem, že aktuálne som zákonným sudcom (okrem 39 občianskoprávných vecí inak v exekučných veciach) v celkom v 58643 veciach (tzn. vrátane spisov na tzv. dlhodobej lehote - počas vykonávania exekúcie poverenými súdnymi exekútormi), z toho na oddelení v štyroch exekučných senátoch, v ktorých som zákonným sudcom čaká na rozhodnutie či iný úkon súdu 41468 vecí (tzn. spisy u sudcu, štyroch vyšších súdnych úradníkov, štyroch asistentiek a súdnej tajomníčky - na tomto mieste nekonkretizujem časté personálne zmeny či obdobia prechodného neobsadenia týchto funkcií v mojich exekučných senátoch v r. 2014 - 2018) a 494 vecí u sudcu (a to ide v súčasnosti už o pomerne „priaznivý“ stav na podmienky exekučného oddelenia, keď od 14.01.2014. odkedy som po preložení na tunajší súd prevzal exekučné senáty, priemerný početný stav vecí vybavovaných sudcom postupne - nepochybne i zásluhou priebežne prijímaných legislatívnych opatrení - znižujem od viac ako 1000 vecí na dnešný stav).

Bez ohľadu na vyššie uvedené som prirodzene uzrozumený s posudzovaním prípadov zistených prietahov v konaní všeobecného súdu ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky výlučne z hľadiska porušenia Ústavou SR zaručeného základného práva na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 46 a nasl. Ústavy SR, bez ohľadu na objektívny stav podmienok pre výkon súdnictva dotknutého súdu, jeho konkrétneho oddelenia, či senátu.

Nazdávam sa, že i z Ústavným súdom SR sledovaných hľadísk prietahy v konaní a rozhodovaní súdu o námietkach povinných v rade 1/ a 2/ proti exekúcii v tejto veci, hoci doručených súdu na rozhodnutie ešte dňa 09.6.2011, je za procesných okolností konkrétnej veci (v rámci exekučnej agendy skutkovo i právne pomerne zložitej, ako dokumentuje i podrobné odôvodnenie cit. uznesenia okresného súdu č.k. 18Er/53/2011-220 zo dňa 30.4.2020) nevyhnutné posudzovať so zreteľom na v úvode tohto vyjadrenia citované právoplatné rozhodnutie súdov oboch inštancií, ktorými bol povolený odklad exekúcie (a to pred rozhodnutím o námietkach proti exekúcii) až do právoplatného skončenia súvisiaceho konania o dedičstve. Takisto so zreteľom na konkrétne procesné a právne okolnosti dotknutej exekučnej veci si dovoľujem vysloviť názor, že exekučnému

súdu ako vykonávaciemu nemožno ani prostredníctvom oprávneným podanej sťažnosti Ústavnému súdu SR pripisovať dodatočne zodpovednosť za „fatálne zlyhania orgánov verejnej moci prejednávajúcich dedičské konanie“, ako okrem iného uvádza oprávnený v odôvodnení svojej sťažnosti.».

9. Ústavný súd zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľky vyjadrenie okresného súdu na vedomie s možnosťou vyjadriť sa. Právny zástupca sťažovateľky v podaní z 1. októbra 2020 k veci uviedol: *„Podpredsedníčka OS Žilina vo vzťahu k ústavnej sťažnosti Sťažovateľa vo svojom vyjadrení zo dňa 25.08.2020 odkazuje na špecifikáciu procesných úkonov súdu v predmetnej exekučnej veci a konštatuje, že pokiaľ došlo k zbytočným prieťahom v konaní, tieto primárne zodpovedajú dlhodobo pretrvávajúcemu nepriaznivému stavu podmienok pre výkon súdnictva na exekučnom oddelení súdu.*

Faktom je, že Sťažovateľ upovedomil súd o odpadnutí prekážky, pre ktorú bol povolený odklad exekúcie, podaním zo dňa 13.05.2019, doručeným súdu 14.05.2019, pričom konajúci exekučný súd na toto podanie Sťažovateľa reagoval až po viac ako 5 mesiacoch a po 2 urgenciách a sťažnosti na prieťahy v konaní, podaných zo strany Sťažovateľa. Faktom tiež je, že spis spolu s predbežným právnym rozborom veci bol predložený na prípravu a vydanie rozhodnutia sudcovi dňa 29.11.2019, pričom k vydaniu rozhodnutia o námietkach povinných proti exekúcii došlo po uplynutí ďalších 5 mesiacov a ďalšej urgencii a po podaní ústavnej sťažnosti zo strany Sťažovateľa.

Uvedené skutočnosti, podľa nášho názoru, nepochybné nasvedčujú tomu, že k zbytočným prieťahom na strane konajúceho exekučného súdu v predmetnej veci došlo. Sťažovateľ tieto zbytočné prieťahy, ktorými bolo poznačené exekučné konanie od doručenia oznámenia Sťažovateľa o odpadnutí dôvodu odkladu exekúcie až po rozhodnutie súdu o námietkach povinných, vníma veľmi citlivo, a to nielen s ohľadom na prieťahy a zlyhanie orgánov verejnej moci, ktorými bolo poznačené súvisiace dedičské konanie (za ktoré samozrejme exekučný súd zodpovednosť nenesie), ale najmä s ohľadom na opakované a nepredvídateľné legislatívne zásahy zákonodarcu v neprospech ochrany práv veriteľov, ktorých výsledkom, okrem benevolentnej úpravy osobného bankrotu a oddĺženia fyzických osôb, bola v poslednom období napr. aj právna úprava zákona č. 233/2019 Z.z. o ukončení niektorých exekučných konaní. Toto štátom presadzované

a stále stupňované obmedzovanie práv veriteľov na jednej strane a posilňovanie práv dlžníkov na druhej strane porušuje základné princípy právneho štátu a princíp rovnosti strán a pre Sťažovateľa predstavuje stav významnej právnej neistoty, v ktorom akékoľvek zbytočné prieťahy v exekučnom konaní radikálne znižujú šance Sťažovateľa na reálne vymożenie jeho nároku a naopak zvyšujú šance povinných, že politici v snahe zapáčiť sa svojim voličom prídu s ďalšou legislatívnou úpravou, vďaka ktorej sa povinní úspešne vyhnú plneniu svojich záväzkov.

Napriek tomu, že túto otázku nemôže Ústavný súd posudzovať v tomto konaní, tak si v záujme bližšieho vysvetlenia a pochopenia obáv Sťažovateľa a stavu právnej neistoty na jeho strane, dovoľujeme upriamiť pozornosť Ústavného súdu na nasledovné skutočnosti. Primárnym účelom zákona č. 233/2019 Z.z. bolo, podľa zákonodarcu, ukončenie tzv. starých exekúcií, pri ktorých uplynula rozhodná doba 5 rokov od vydania poverenia súdnemu exekútorovi a majetok povinného nestačí ani na úhradu trov, a to ukončenie zo zákona, pričom touto právnou úpravou, podľa nášho názoru, zákonodarca zásadným spôsobom a retroaktívne zasiahol do ústavou garantovaného základného práva veriteľov na súdnu ochranu ich judikovaného nároku v už prebiehajúcich exekučných konaniach. V tejto súvislosti dávame osobitne do pozornosti Ústavnému súdu, že v prípadoch obdobných ako je prípad Sťažovateľa, v ktorom síce od vydania poverenia súdneho exekútora uplynulo viac ako 5 rokov (a teda je naplnená definícia tzv. starej exekúcie), ale po celú túto dobu bol výkon exekúcie na základe rozhodnutia súdu odložený a teda výkon exekúcie reálne neprebíhal, prijatá právna úprava zákona č. 233/2019 Z.z. významne poškodzuje oprávnených. Totiž namiesto logického nezapočítania doby, po ktorú bol povolený odklad exekúcie, do plynutia tzv. rozhodnej doby, zákonodarca absolútne nepochopiteľne pristúpil len k predĺženiu tzv. rozhodnej doby o 12 mesiacov odo dňa odpadnutia dôvodu odkladu. Oprávnení v postavení obdobnom ako Sťažovateľ tak namiesto reálneho výkonu exekúcie po dobu 5 rokov, ktorú mali ostatní veritelia v tzv. starých exekúciách, majú k dispozícii pre reálny výkon exekúcie iba 12 mesiacov od odpadnutia dôvodu odkladu, v prípade Sťažovateľa potom 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu o námietkach povinných proti exekúcii. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy má pritom rovnaký obsah pre všetky dotknuté

subjekty a malo by teda garantovať všetkým oprávneným rovnakú mieru súdnej ochrany pri nútenom výkone ich judikovaných práv.

Aj s poukazom na uvedené máme za to, že právna úprava zákona č. 233/2019 Z.z. rozhodne nezodpovedá základným princípom právneho štátu (najmä princípu právnej istoty, predvídateľnosti zákonov, stability a konzistencie zákonov, legitímnych očakávaní, zákazu retroaktivity, rovnosti pred zákonom, zákazu diskriminácie, ochrany základných práv a slobôd, osobitne základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces) a je jasným dôkazom a prejavom právnej neistoty, ktorej je Sťažovateľ ako veriteľ v prostredí právneho poriadku Slovenskej republiky vystavený a ktorú zbytočné prietahy v exekučnom konaní len prehlbujú.

S poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti konštatujeme, že k zbytočným prietahom na strane konajúceho exekučného súdu v predmetnej veci preukázateľne došlo a preto žiadame, aby Ústavný súd SR ústavnej sťažnosti Sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel.

Zároveň oznamujeme Ústavnému súdu, že súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania.“

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48

ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

16. Ústavný súd akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva z ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Vo vzťahu k rozhodovaniu exekučného súdu o námietkach povinného proti exekúcii alebo o žiadostiach povinného o odklad exekúcie už ústavný súd viackrát judikoval, že po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva (napr. I. ÚS 435/2012, I. ÚS 493/2012). Pritom požiadavku na rýchly a efektívny postup súdu pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného výkonu rozhodnutia je vzhľadom na jeho charakter a účel potrebné posudzovať ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo (napr. III. ÚS 262/2011). K tomu je možné navyše uviesť, že urgentnú povahu konania a rozhodnutia súdu o námietkach v exekučnom konaní potvrdil aj zákonodarca, ktorý v Exekučnom poriadku priamo ustanovil povinnosť súdu rozhodnúť o námietkach proti exekúcii najneskôr do 60 dní od ich doručenia súdu (§ 50 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017).

20. Pokiaľ teda ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konanie, v ktorom dochádza k nútenému výkonu povinnosti na peňažné plnenie na základe exekučného titulu, tvorí štandardnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej agende. Ústavný súd neidentifikoval žiaden prvok faktickej alebo právnej zložitosti veci takej intenzity, ktorá by odôvodňovala zásadné nerešpektovanie zákonnej lehoty na rozhodnutie o námietkach povinných.

21. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky exekučného konania v postavení oprávneného. Ústavný súd konštatuje, že správanie s'ťažovateľky nebolo príčinou namietanej dĺžky konania. Naopak, táto sa snažila docieľiť rozhodnutie o námietkach podaním opakovaných urgencií.

22. Postup okresného súdu ako tretie kritérium pre posúdenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd v intenciách prijatej ústavnej s'ťažnosti posudzoval kumulatívne vo vzťahu k rozhodovaniu súdu o jednotlivých procesných úkonoch povinných a s'ťažovateľky počas celého doterajšieho priebehu exekučného konania. Okresný súd v namietanom konaní nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu právnymi predpismi (predovšetkým § 50 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017). Jeho nečinnosť od odpadnutia prekážky pokračovania v namietanom exekučnom konaní (22. mája 2019) do rozhodnutia o podaných námietkach povinných, teda do 30. apríla 2020, trvala takmer rok, čím exekučný súd prekročil zákonnú lehotu o desať mesiacov. Zbytočné priet'ahy v namietanom konaní konštatoval aj podpredseda okresného súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti s'ťažovateľky na priet'ahy konaní z 28. októbra 2019, ktorú vyhodnotil ako dôvodnú.

23. Ústavný súd pri posudzovaní postupu okresného súdu vzal do úvahy, že okresný súd nemohol ovplyvniť dĺžku konania v období, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde z dôvodu podaného odvolania (od 24. apríla 2012 do 5. novembra 2012), ako aj skutočnosť, že uznesením okresného súdu z 3. januára 2012 právoplatným 3. decembra 2012 bol povolený odklad exekúcie do právoplatného skončenia dedičského

konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 30 D 283/2007, v dôsledku čoho bola exekúcia odložená do 22. mája 2019. Uvedené okolnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní finančného zadost'učinenia.

24. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu vysokým počtom nevybavených vecí a personálnou poddimenzovanosťou okresného súdu – túto ústavný súd nemôže akceptovať, aj keď citlivo vníma a reflektuje kapacitné (personálne a iné) problémy výkonu súdnictva, ktoré sú na niektorých súdoch výrazné a nimi nezavinené. V tejto súvislosti však ústavný súd musí poukázať na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017), ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

25. Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli (bod 1 výroku).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

28. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené boli, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

30. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

31. Sťažovateľka požiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 €, argumentujúc celkovou dĺžkou exekučného konania, v rámci ktorého sa už 13 rokov nevie domôcť súdnej ochrany svojho práva, stav právnej neistoty sťažovateľky sa prehľbuje a významne klesá vymožitelnosť jej pohľadávky.

32. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

33. S prihliadnutím na obdobie nečinnosti okresného súdu pri rozhodovaní o námietkach povinných, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu, s poukazom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 85/2019, III. ÚS 119/2019, III. ÚS 36/2020) priznal ústavný súd sťažovateľke ako finančné zadosťučinenie sumu 500 € (výrok 3 tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (výrok 5 nálezu).

Trovy konania

34. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

35. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 pozostávajúce z prevzatia a prípravy zastupovania a písomného podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 pozostávajúci z písomného vyjadrenia z 1. októbra 2020. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom

za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 je 1/6 výpočtového základu zo sumy 980 € (čo predstavuje sumu 163,33 € a režijný paušál je vo výške 9,80 €), v roku 2020 je 1/6 z výpočtového základu zo sumy 1 062 € (čo predstavuje sumu 177 € a režijný paušál je vo výške 10,62 €). Za tri úkony právnej služby tak patrí sťažovateľke náhrada trov konania v celkovej súhrnnej sume 523,88 € + 20 % daň z pridanej hodnoty, teda spolu 628,65 €. Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

36. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu